

Ny Värld 1981

Exportartikel från Kiruna

NY VÄRLDS målsättning är en ny värld. Tidningen vill kämpa för ett annat slags samhälle än våldets, fifflets och själviskhetens.

En ny medarbetare i redaktionen förde fram tanken att tidningen skulle ha ett nummer om en riktig livsstil. Ämnet diskuteras flitigt vid universitet och skolor, i miljögrupper och samfund. Kunde vi komma med praktiska erfarenheter, kanske med några oväntade tankar i frågan? Så pass många bidrag kom in att vi inte fått plats för alla i det här numret.

I krisdrabbad svensk industri, i det fria Zimbabwe, i Danderyd eller Göteborg är de erfarenheter som här redovisas högst varierande. Men vissa normer och idéer är grundläggande. Nya motiv hos människor leder till större förändringar än aldrig så väl upplagda teoretiska pro-

B.J.

— Mitt i bedrövelsens tid då man ifrågasätter gruvans hela existens och därmed hela Kirunas, så finns det faktiskt ett företag i Kiruna som det går ganska bra för, sade Kerstin Gulbrandsen då hon i Radio Norrbotten, lokalradion i Norrbottens län, introducerade ett program från Kiruna.

Hon syftade på det lilla företaget Mining Transportation Co AB, känt inom gruvindustrin världen över som tillverkare av Kiruna-Truck. Där har man nu en god orderingång och "man skickar allt på export, precis vad vår svenska handelsbalans mår bra av", påpekade Kerstin Gulbrandsen och hälsade Torsten Henriksson välkommen i studion, mannen bakom Kiruna-Truck.



Torsten Henriksson

I en debatt nyligen i riksdagen påpekade Eivor Marklund (vpk) att Mining Transportation Co AB under många år blivit motarbetat av stora statliga företag.

— Du har inte fått mycket stöd av LKAB, Torsten Henriksson. Vad tror Du det beror på, frågade därför Kerstin Gulbrandsen.

TORSTEN HENRIKSSON (TH): Visst har jag fått stöd av LKAB. Fram till 1970 köpte de 160 truckar av oss. Sedan blev det mindre. Nu har vi gått upp i Region-Invest (som tillhör Statsföretag AB) och vi är en kader av folk som lärt oss att plocka fram produkter under mycket svåra förhållanden. Nu kan vi tillsammans med LKAB lösa andra problem och det kunde bli grunden både till nya produkter och ett nytt gruvtänkande.

KERSTIN GULBRANSEN (KG): Från Vittangi är Du ursprungligen. Envist har Du hållit fast vid att Mining skall ligga i Kiruna trots att Du haft massor av erbjudanden att sälja både patent och företag både till andra orter i Sverige och till utlandet. Det tycks inte vara penninggirighet som driver Dej.

Dialog i Zimbabwe

John Söderlund, som i många år varit ombudsman för Transportarbetareförbundets avdelning i Norrköping, har just kommit tillbaka från ett besök i Zimbabwe. *Ny Värld* frågar honom: Har fredens Zimbabwe en chans?

— På den frågan vill jag svara ett obetingat ja, säger Söderlund. Men inte om landet kommer att följa västerns materialistiska väg. Inte heller om den östliga statsocialismen får göra sig bred!

Om fredens Zimbabwe skall kunna fylla sin bestämelse, måste landet hitta en ny väg, okänd i såväl öst som väst. Med en led-

ning som kallar sig leninistisk-marxistisk och ett närings- och affärsliv helt uppbyggt på kapitalistiska principer kan det vara möjligt, om viljan att söka sig fram till vad som är rätt i stället för strävan efter vem som har rätt får vara avgörande. Premiärminister Mugabes försoningstanke måste här

Forts. sid. 7

Forts. sid. 6

En riktig livsstil — vad är det?

LIVSSTIL I DANDERYD

Jag har vuxit upp i en av Sveriges rikaste kommuner där villa, färg-teve, bil, golf och tennis varit självklarheter för de flesta. När jag var tio år beslöt min far att ta tjänstledigt för att kunna resa med en grupp som reste runt Europa med ett budskap om sina erfarenheter av förändring och försoning. Senare slutade mamma sitt arbete som kurator för att arbeta ideellt, utan lön. Sedan dess har mina föräldrar haft en starkt förminskad inkomst för att kunna satsa mer tid och energi för ideella uppgifter och kontakter med människor.

Jag var helt införstådd med deras beslut och har alltid varit tacksam för att det fanns något de satte högre än pengar. Men nu har jag börjat studera och mina nya kamrater tar för givet att jag kommer från en höginkomstfamilj. En dag påpekade en kamrat något om min klädsel och det stack som en kniv i mig, eftersom jag inte haft något annat att ta på mig. Jag kände bitterhet välla upp i mig och blev väldigt medveten om att andra hade mer kläder och saker än jag. Mina tankar koncentrerades kring vad jag inte har och kring orättvisorna i att en del får vara så rika som hemma i Danderyd.

Under jullovet blev jag klar över hur djupt denna bitterhet satt i mig och jag gick ned på knä för att be Gud befria mig från den. Inte för att jag skulle bli mindre medveten om orättvisorna i världen, men för att jag blivit bunden av att bedöma allt utifrån vad jag inte själv hade.

Jag blev fri att se vilken rikedom jag faktiskt har: vänner, ett gott familjeförhållande, hälsa m m. Men jag är inte mindre medveten om vad jag tyc-

ker är lyx. Jag försöker tänka igenom vad jag behöver och vilken standard jag ska ha.

Även om man inte lever på en nivå som är högre än grannarnas så undrar jag: Vad blir av det exempel vi som kristna borde vara? För mig, i alla fall, är t ex färg-teve, videobandspelare, bil och för mycket och för fin mat detsamma som lyx. Jag tycker det behövs ganska så starka skäl för att det inte ska vara det.

Gunlög Fur

'Gud ger ofta en bit av sanningen till olika individer och helheten börjar klarna när de söker tillsammans och har omsorg om varandra.'

BARA TVÅ VÄGAR

I den kris som världen befinner sig i idag finns för den enskilde individen egentligen bara två vägar: 1. Konsumera maximalt — så länge du har en chans! 2. Förändra radikalt ditt levnadssätt!

För att din och min förvandling ska kunna multipliceras till människorna runt omkring oss måste vår livsstil vara lika revolutionär som kärnan i det budskap vi tror på. Själv kallar jag mig kristen och anser normerna absolut ärlighet, renhet, osjälviskhet och kärlek vara en bra sammanfattning av bibeln och Jesu budskap. Tänk tanken att praktiskt tillämpa absolut osjälviskhet i ditt eget liv! — Känns det hissnande?! — Det är mitt nyårsbeslut. Konkret innebär det till att börja med att jag blivit vegetarian och uteslutit allt godis och alla kakor ur min kost. För en matoman som jag, så känns det! Men det är inte enbart en känsla av förlust utan mer av befrielse!

Marja Ekdahl

BARRIKADERNAS GENERATION

Min generation var på barrikaderna 1968 och gick sedan i demonstrationstågen mot kriget i Vietnam. Någon kallade den "generationen vars ungdom dog med John Lennon". Var finns de alla idag? Jag är övertygad om att idealism, som inte leder till varaktig och kontinuerlig förändring i mig själv och omvärlden gör mig cynisk.

Demonstranterna 1968 och anti-kärnkraftsvågen nu är symptom på samma oro. Vi är livrädda att leva ett liv i atomkrigets och maskinernas skugga. Vi vill kunna gå ut i naturen och där påminnas om Skaparen och inte om Människan.

Vi söker den tillfredsställelse som materialismen inte kunnat ge. Vi har provat allt. Resor, saker, droger, alkohol, musik, cigaretter och sex. Hittills har det inte lyckats.

Det vi inte har provat på är tjänandets idé. Den är byggd på den enkla sanningen att det är mer tillfredsställande att leva för andra än för sig själv.

Jag har gett mitt liv till att tjäna Gud och människor, och jag ser världen ur ett helt annat perspektiv än tidigare. Jag har fått något som ingen kan ta ifrån mig.

Tänk vad tjänandets idé skulle kunna betyda för vårt land. Hella barnomsorgen, sjuk- och åldringsvården skulle kunna tänkas om på en ny basis.

Att tjäna betyder inte att jag blir svag och mjuk. Tvärtom, det ger mig en solid grund att kämpa mot orätt, därför att jag inte vill ha ut något för mig själv eller min grupp. Tjänandets idé skulle betyda döden för klasskampen, statustänkandet och otillfredsställelsen.

Gunmar Söderlund

Skatta dig lycklig

Jag känner, att jag behöver något att rikta in mitt liv efter. Detta något är för mig de fyra absoluta normerna: Ärlighet, renhet, osjälviskhet och kärlek. Jag har en kristen tro och tror att Gud verkligen har en plan för världen och att jag faktiskt kan bli en del av den planen. Ett behov av att ta tid varje dag för att se vad den planen är, har vuxit fram. Vad ska dagen innehålla? Vad händer igår? Kanske något som ska ställas till rätta?

Under den gångna hösten har jag deltagit i ett utbildningsprogram för ungdomar på moralisk upprustnings konferenscentrum i Caux i Schweiz. Programmet har fått rubriken "Leva ett alternativ". Att leva i en storfamilj och med praktiskt arbete i centret betyder, att vi måste omsätta i praktiken vad vi pratar om. Det är förvånande att se att det som ibland bara verkar vara teorier, fungerar i verkligheten.

Jag har ofta varit förtvivlad över hur omöjligt det är för mig att leva strikt efter dessa normer. Hur jag än försöker med mina bästa avsikter, upptäcker jag bara mer som är fel inom mig, samtidigt som jag gör om samma misstag hela tiden. Att då förstå vad korset innebär, att jag är förlåten för detta att Gud kan ge mig sin hejandes kraft att gå vidare, har varit en av de största upplevelserna för mig. Vi har också tagit tid tillsammans att läsa och studera bibeln vilket har hjälpt mig att börja söka hjälp där inför mina beslut och känslövågddalar.

Praktiskt på hemmaplan har det betytt för mig, att jag beslutat mig för att sluta fuska med resebidrag, reserabatter och att betala tillbaka vad jag fuskat mig till. Det har betytt många andra beslut också. Men framför allt känner jag en mycket större visshet inför framtiden. Jag har ett hopp om att världen verkligen kan bli bättre imorgon och att vi inte behöver gå under i ett tredje världskrig.

Mats Lindroos

Nyligen presenterades den nya statsbudgeten. Nytt rekordunderskott väntas, 68 miljarder. Som enskilda medborgare suckar vi uppgivet över den ekonomiska krisen. Vi tror oss inte om att kunna göra mycket. Men må det tillåtas mig att citera Claes Hermansson, en ekonom inom arbetarrörelsen, i en tänkvärd DN-debattartikel (80-04-13).

"Småörligheten riskerar att bryta sönder samhället och förvandla det till en jättelik huggsexa där ärliga människor betraktas som jobbiga eller rent av dumma." Jag tar med ett par av hans exempel: '730 000 människor jobbade svart förra året (Arbetet 80-01-08).' - '80% av 30-49-åringarna med inkomster över 80 000 skattefifflar (DN 79-02-14).'

ANGRIPA SMÅÖRLIGHET

Hermansson fortsätter: "Jag förstärks i min uppfattning att en av 80-talets viktigaste frågor att ta itu med är småörligheten. Det är som en smygande infektion... Att våga angripa småörlighet i den aktuella situationen leder förmodligen på kort sikt till en del personligt obehag, men *innerst inne är de flesta människor säkert för ärlighet även i smått*, (min kursivering) och på längre sikt bör det vara möjligt få med människor på en sådan livsstil...vi ska... i första hand försöka positivt påverka och föregå med fullständig ärlighet. Kanske rent av kurser i hederlighet hur främmande det än låter."

På linje med Claes Hermansson går mitt förslag till sparpaket (det får gärna tas upp av både regeringen och oppositionen) i all sin enkelhet ut på följande. - En brett upplagd kampanj

startas som stimulerar oss att *spara* på örlighet, mygel och fiffel. Samtidigt uppmuntras vi alla att *slösa* på tillgångar som fullständig ärlighet, grann- och familjeansvar, uppskattning av samhällets tjänster. (Staten - det är *vi*!)

Vi bör ställa krav på att våra politiskt förtroendevalda föregår med gott exempel. Men vi får inte tillåta oss att bara vänta på dem. Vi kan själva börja sända svallvågor av ärlighet genom landet, vilket *Ny Värld* givit många praktiska exempel på.

RETORIK OCH VERKLIGHET

I tredje världen blir örlighet och korruption till faktorer som förhindrar att de fattiga miljonernas basbehov kan tillfredsställas. I Moçambique drog president Samora Machel i januari 1980 igång en (alltjämt pågående) kampanj mot korruption, inkompetens och likgiltighet. Man ville göra något åt "den allt tydligare klyftan mellan retorik och verklighet i revolutionens Moçambique". Den just citerade DN-artikeln (81-01-04) ger flera exempel på konkreta resultat av kampanjen, bl a: "Landets hamnar och järnvägar - oerhörda potentiella inkomstkällor - har börjat fungera efter år av nära nog stillastående. Sjukvården har effektiviserats..."

Många i läsekretsen har säkert sedan länge beslutat sig för att tillämpa fullständig ärlighet. Annars vore självdeklarationsdagen den 15 februari en lämplig dag att senast fatta det beslutet - eller att radikalt tillämpa sitt beslut. - Går det svallvågor av ärlighet från mig? Är jag en svensk som tiger eller en svensk tiger?

tydelse för taxeringen

Jag försäkrar på heder och samvete att i denna deklaration inte utelämnats inkomst eller avdrag med för högt belopp och att uppgifterna även i övrigt lämnats sanningsenligt.

Underskrift

Telefon, även riktnr

Nils-Erik Sämbeint

Öga mot öga med verkligheten

Här återges en något förkortad version av ett anförande i ett engelskt TV-program. Det ingick i en BBC-serie "Erfarenhetens ljus".

Alec Smith kommer från Zimbabwe. Vi återger hans anförande inte bara därför att det ger en inblick i det som kallats "Undret i Zimbabwe" utan därför att Smith har något att säga om en livsstil som skulle kunna revolutionera många krissituationer, kanske också vår egen.

Jag är född och uppvuxen på en gård i Rhodesia. De flesta av mina lekkamrater var barn till svarta arbetare på gården.

Det var inte förrän jag började skolan som jag upptäckte att det fanns rasåtskillnader i Rhodesia. Fördomarna i vårt samhälle började påverka mig. Min vita hudfärg gav mig privilegier, och jag tog dem för givna — att jag skulle få en bra utbildning, ett toppenjobb och svarta tjänare.

Medan jag gick i skolan blev min far premiärminister. Så småningom upptäckte jag att en del av mina vänner slutade umgås med mig därför att de ogillade min fars politik. Andra försökte vinna min vänskap för att skaffa sig status eller andra fördelar.

Ofta presenterade man mig som 'premiärministerns son' utan att ens nämna mitt namn. Jag började reagera mot alltsammans.

ALLT FRÅN HASCH TILL HEROIN

Så for jag till Sydafrika för att studera vid ett universitet. Där var jag alltid med vid demonstrationer och protestmarscher. Det kändes fantastiskt skönt att bli omtalad inte som 'premiärministerns son' utan som 'den där revolutionäre studentledaren'.

Jag hade ingen aning om vad det var som jag demonstrerade emot. Egentligen struntade jag i akademisk frihet, de svartas rättigheter etc. Jag brydde mig bara om att tillfredsställa mig själv — en ung kille som ville vara sig själv, inte en annans son.

Jag studerade juridik men var mera upptagen av att bryta mot lagen än att studera den. Snart fick polisen ögonen på mig. Jag började knarka och prövade på allting från hasch till heroin. Jag kom 10 minuter för sent till examen, berusad och i ett moln av marijuanarök. En av frågorna handlade om juridiskt latin, någonting som jag totalt struntat i. Så jag skrev som svar att Justinianus redan översatts av långt bättre jurister än jag någonsin kunde bli och hänvisade min professor till att studera deras översättningar. Juridiska fakulteten svarade med att relegera mig från universitetet.

Det betydde att jag måste åka hem till Rhodesia där gerillakriget börjat. Där skulle jag åter-

igen bli 'premiärministerns son' och jag skulle bli inkallad till armén. Det var det sista jag ville. Jag var en långhårig fredsälskande hippie.

Så jag beslöt ordna med en frikallelse. Med hjälp av vänner som studerade medicin satte i mig alla möjliga drinkar som förvandlade till ett paket. Jag fraktades till läkarundersökningen. Hörseln fungerade inte, reflexerna var obefintliga, ögonen dimmiga och blodtrycket lågt.

HATADE SYSTEMET

Men jag hade glömt att ta min far med i beräkningen. Jag förklarades vara ett fysiskt prakt-exemplar och blev inkallad.

Det blev ett helt år i uniform. Jag hatade systemet och sköt skulden på min far för alltsammans. Jag trodde det var han som ordnat så att jag blev inkallad. Efter militärtjänsten gled jag in i ett meningslöst liv med knark och alkohol. Jag hade inget jobb och ingen framtid — utom ett stadigt växande behov av knark.

Det bästa sättet att fort tjäna pengar var att smuggla knark. Jag blev knarklangare på heltid — mest marijuana, men också LSD och allt annat som jag kunde få tag i. Jag åkte fast när jag höll på att smuggla ett stort parti marijuana från Moçambique till Rhodesia.

Min advokat skrev ett manus på vad jag skulle säga vid rättegången. Meningen var att jag le se skuldmetveten och ångerfull ut. Jag de inte ett enda ord av vad han skrev. Men resultatet blev att jag kom undan med böter.

För att betala böterna behövde jag pengar. Eftersom jag var under polisövervakning kunde jag inte smuggla. Jag bluffade mig till ett jobb som industrifotograf. Det var en annan sorts liv, men det förändrade inte hatet och bitterheten som fyllde mig till brädden. Jag fortsatte med knarket och lite då och då blev jag inkallad.

Jag experimenterade också med annat — österländsk mystik och yoga. En dag blev jag inbjuden till en kyrka av någon som jag knappast kände. Jag var överraskad och nyfiken. Det var flera år sen jag varit i en kyrka, och jag hade aldrig förut blivit inbjuden dit.

Gudstjänsten började på traditionellt sätt. Men mitt i alltsammans upplevde jag att jag var någon annanstans. Efter flera år med knark och psykedeliska experiment borde jag nu kunna finna mig tillrätta i en sådan situation. Men det kunde jag inte. Plötsligt stod jag öga mot öga med Gud. Det var den största överraskning jag varit med om. Jag har aldrig kunnat finna ord för att beskriva den. Men jag ville inte kapitulera, varken för Gud eller någon annan. Så jag sa nej. När jag gjorde det, kom en plötslig tomhet över mig.



Alec Smith

Under de två veckor som nu följde trodde jag fullt och fast att när jag mött Gud och sagt nej så fanns det inte längre något skäl för mig att få leva vidare. När jag körde gatan fram bad jag bokstavligen att jag skulle klara mig fram till nästa trafikljus. Jag var säker på att jag missat min chans.

Jag kan inte beskriva hur lycklig jag blev när samma känsla av frid som förut kom tillbaka och jag stod öga mot öga med Gud igen. Den här gången sa jag ja. Jag gick med på att kapitulera och överlämna mitt liv till Jesus Kristus.

OVÄNTAT SAMARBETE

behövdes inte längre knarket. Hatet och bitterheten som tornat upp sig försvann, och jag gick hem för att bli god vän med mina föräldrar. Framför allt: jag fick kraft att röja upp i mitt liv, och för första gången sedan jag var liten började jag bli av med mina rasfördomar och förstå mitt land och bry mig om dess problem — t o m min far och hans problem. Det var en sak att vända ryggen åt en viss livsstil, men en helt annan sak är: vad händer sen? Att i största allmänhet ge sitt liv åt Jesus, eller någonting över huvud taget, är lika meningslöst som att driva omkring som en pråm. På sätt och vis var det bra för mig att jag mitt under ett blodigt inbördeskrig kunde leva mig in i två olika roller. Militärätjänsten blev någonting viktigt i stället för ett hinder på vägen. På samma gång blev jag medveten om att kriget förr

eller senare skulle ta slut och att folk behövdes för återuppbyggnaden.

T o m under militärätjänsten sökte jag efter hur jag skulle ta itu med den uppgiften. Då träffade jag folk som arbetade för moralisk upprustning. De var redan igång med att försöka lägga en fast grund för framtiden. Genom deras förmedling blev jag bekant med en svart metodistpräst, Arthur Kanodereka, politiker och nationalistledare. Han hatade de vita och stödde aktivt gerillan. Vid en internationell konferens som jag var med om att organisera, beslöt han att fr o m nu arbeta samman med alla raser.

Hans förvandling ställde mig på prov för första gången. Han bad mig tala i sin kyrka i Salisburys förstad Harare. Dagen innan hade polisen skjutit ihjäl 13 svarta vid oroligheter just i den staden.

Kyrkan var fullsatt när jag kom. Det var spänning i luften och jag kände mig otrygg och osäker. Jag minns att jag sneglade mot dörren och undrade hur jag skulle hinna ut om det blev bråk. Kyrkan var en tillflyktsort för gerillan.

Arthur presenterade mig som son till premiärministern, hans värsta fiende, vars armé jagade den svarta gerillan. Det som räddade situationen var förvandlingen i Arthur och i mig — att jag som representerade allt vad dessa svarta hatade kunde stå vid hans sida och att båda kunde se fram mot krigets slut.

ÅTERUPPBYGGNAD

Under de fyra år som följde arbetade Arthur och jag nära samman för att förbinda såren som orsakats av konflikten mellan raser och politiska partier i vårt land. När jag inte var inkallad träffade jag ofta unga gerillakämpar i Arthurs kyrka och diskuterade framtiden med dem.

För två år sen blev Arthur Kanodereka mördad. Jag blev chockad. Hans död var en förlust inte bara för mig utan för hela landet. Men jag vill fortsätta hans arbete.

Min far är inte längre premiärminister. Men även om han vore det, skulle det inte påverka min inställning. Jag är ledsen att jag blev orsaken till problem och bekymmer för min familj, just när min far redan hade fler problem än han kunde klara av. Han arbetade med politiska medel för att genomföra det han trodde var riktigt. Jag måste arbeta genom människor för det som jag tror är riktigt.

Jag har varit rebell, knarkare och soldat. Nu är jag fältpastor och jag har gift mig och har en liten dotter. Kanske bidrar alla dessa erfarenheter till att jag nu vill vara med och bära en del av ansvaret för Zimbabwes framtid.

Jag har lärt mig att övervinna hatet i mitt eget hjärta. Nu vill jag använda mina erfarenheter för att hjälpa till med återuppbyggnaden och rehabiliteringen av mitt land och att förbereda människor för fred när de inte har känt till något annat än krig.

Exportartikel ...

Forts. fr. sid. 1.

TH: Nej, det kan jag säga – absolut inte. Jag har vissa beslut som är mer grundade på en livsåskådning än bara på penningirighet.

KG: Och den livsåskådningen består dels av att Du vill hålla fast vid hembygden, dels också att Du sedan väldigt många år tillbaka är med i något som heter moralisk upprustning, MRA på utrikiska. Vad betyder det för Din verksamhet?

TH: Det betyder för mig personligen allt. I början av 1950-talet skickade LKAB delegationer ner till Caux i Schweiz, MRA:s huvudkvarter i världen, och jag tillhörde en av de första delegationerna. Där träffade jag folk som tillhörde industrin och så småningom hamnade jag i en grupp internationella industrialister. De kontakterna har för mig varit av oerhörd betydelse. Jag har fått lära mig att se världen i andra perspektiv än bara Kiruna-perspektiv. Därför har det inte varit någon konst att gå utöver gränserna. Jag arbetar lika nära till människor och problem där som här hemma.

BRÄNNPUNKTEN I MALMFÄLTEN

KG: I en intervju i den norska tidskriften *Norges Industri* säger Du att den industripolitik som den här regeringen för när det gäller glesbygderna, Norrbotten, är bara prat, en teater som inte har med verkligheten att göra. Och ändå är Du väl politiskt sett en borgerlig person. Du tycker att den här politiken ändå inte är lyckad?

TH: Det måste jag tyvärr tillstå. Nu är ju de allmänna ekonomiska problemen så stora att vi helt naturligt har skjutits i bakgrunden. Men i och med krisen med LKAB blir det en skärningslinje mellan ekonomi och politik som börjar verka rikspolitiskt och brännpunkten är här uppe i Malmfälten.

Den norska tidskrift som Kerstin Gulbrandsen hänvisade till i sin intervju har på omslaget en bild av Torsten Henriksson och rubriken "Möte med en



Dessa ungdomar från flera europeiska länder samt Kanada deltar i en 10-månaders kurs som är baserad i Caux, konferenscentrum för moralisk upprustning nära Genève sjön. De befinner sig nu i Norge och väntas besöka Sverige i mars.

oortodox internationalist i Kiruna". I artikeln utvecklar Henriksson en syn som gör beteckningen "internationalist" berättigad. Sedan de jättestora gruvorna i Brasilien och Australien börjat leverera malm till mycket låga priser har malmpriserna sjunkit så drastiskt att Kiruna inte kunnat följa med i konkurrensen, påpekar artikeln.

– Så vitt jag kan se fortsätter krisen ännu några år, säger Henriksson. I de nämnda länderna är malmförekomsterna så enorma att de nödvändigtvis kommer att dominera marknaden. Men vad kommer sedan? Jag tror att utvecklingen inte bara hänger samman med den ekonomiska faktorn, men med hela den globala politiska utvecklingen. Det är ganska klart att vi kommer att uppleva en liberalisering i t ex Brasilien. Därmed följer ökade krav på bättre löner och på längre sikt kommer lönekostnaderna i Brasilien att bli lika höga som i Sverige. På så sätt hänger industrins möjligheter i Norden samman med möjligheterna för en rättfärdig och social förändring i andra länder.

– Vad en industriledare måste förstå idag, säger Henriksson vidare i *Norges Industri*, är att industrin bara är en liten del av helheten. Sveriges situation är att åtta miljoner människor skall köpa och sälja till de miljarder som är utanför våra gränser. Perspektivet för en industriledare måste bli

mer ideologiskt. Det är idag fråga om världs rörelser, om ideologier och om folkslag som förändras. Tänk bara på vilka det är vi skall konkurrera nationer med en helhetssyn, där alla beslut som fattas också måste förverkligas. Om vi inte förstår dem så har vi ingen grundval för industripolitiken. Inte minst har vi mycket att lära av japanerna.

MEDBESTÄMMANDE

I en intervju 1977 uttalade Henriksson att den då nya lagen om medbestämmande skulle kunna frigöra kraftresurser. *Norges Industri* ställde frågan om han står fast vid det uttalandet.

– Ja, det gör jag, svarar Henriksson. Och jag gör det i en miljö som är genomsyrad av ideologisk vänsterradikal skolning. Vilken stockholmsdirektör som helst som kommer hit är handikappad på förhand; dem möter är ideologiskt skolade genom politiska grupper på arbetsplatsen. Och ändå: medbestämmande är en god utmaning. Problemet är att det inte bara är arbetarna som måste lära sig ta ansvar. Det måste också ledarna göra; makthungriga industriledare som inte kan delegera ansvar har ingenting positivt att uträtta i denna nya politiska miljö. För dem blir medbestämmande ett personligt helvete och de kommer antagligen att hindra att problemen finner en lösning.

Redigering: Lennart Sjögren

Dialog ...

Forts. fr. sid. 1.

vara den bärande idén, slå igenom tillräckligt snabbt och gå tillräckligt djupt.

Försoning och fredssträvan kan uppnås på olika sätt. En vit officer har en stående order att ta till fånga eller oskadliggöra en svart general i frihetsarmén. Efter kriget möts de och följande samtal utspinner sig.

Vit: Vem är du?

Svart: Jag är general N.

Vit: Äntligen ser jag dig ansikte mot ansikte.

Svart: Och jag dig. Mycket allvarlig: Ditt folk dödade många av mina bästa män.

Vit, tänker för sig själv: Vad svarar man på detta? Här gäller inga undanflykter. Ja, vi gjorde

ett bra jobb i början av kriget.

Svart, kavlar upp byxbenet och visar var en kula gått igenom vaden: Titta vad ni gjort mig!

Vit: Kan inte vara jag eller mina gubbar.

Svart: Hur kan du vara så säker på de?

Vit: Vi siktar inte så förbaskat dåligt.

'Svart' lutar sig tillbaka i stolen och fullkomligt skakar av skratt. Isen är bruten. Vänskap uppstår.

SKÄMS ATT VARA VIT

En annan sida. Farmaren John Muzekiwa har fått ihop pengar genom lån m m till en begagnad traktor, en såningsmaskin och en plog. Vi vinkar av honom från Salisbury då han kör mot sin gård i Mount Darwin. Tre veckor senare besöker vi honom

på gården. Han, mannen som för fem år sedan hatade vita, tar emot oss, presenterar oss för sin familj och går med oss runt ägorna. Majsen har nu kommit upp ett stycke. Att se den gro för första gången på sju år är en underbar anblick för en bonde. Han tar oss med till den skyddade byn, där hans hustru uppfört små hyddor med egna händer. Vi ser på platsen och jag skäms över att vara vit. Skillnaden mellan krig och fred står så klar för mig.

John tar oss med till en granne. Denne frågar: "Varför har du inte berättat om moralisk upprustning för mig tidigare?" John svarar: "Jag gör det nu. Kriget började 1972 här i Mount Darwin. Nu ska vi starta ett nytt krig härifrån och där ska du vara med. Vi ska förklara krig mot självisheten."

Presspegel inför 1981

"Ni har det så bra att ni har glömt det fundamentala: att vara människor...", yttrade Lech Walesa i en intervju i dansk TV.

Walesas påstående är svårt att tillbakavisa. Materialismen triumferar i dag. De rika nordiska länderna tar stora utlandslån för att finansiera sin överkonsumtion i en svältande värld.

Den ekonomiska krisen är främst en moralisk kris, skriver Villy Sørensen.

DN 80-12-31

— Vi har inte bara en ekonomisk kris i Sverige. Den är också moralisk. Det säger arbetsmarknadsminister Ingemar Eliasson (fp) till TT.

Han menar att vi börjar få ett samhälle där var och en försöker sko sig själv utan att tänka på sin nästa. Ett exempel är de s. k. nolltaxerarna. Eliasson hoppas att den anda vari folkrörelserna skapades skall kunna återuppstå och att svenskarna med gemensamma tag skall lotsa landet ur krisen.

SvD 81-01-05

— Det går att skapa en betydligt bättre värld med hjälp av det förnuft vi besitter och den kunskap vi har. Så säger Olof Palme inför det nya året. Han är förvånande optimistisk, använder till och med ordet löftesrikt. Hindret för att lösa världens just nu mest hotande problem: kapprustningen och världssvälten, är bristen på politisk vilja, menar Olof Palme.

DN 80-12-31

Dags starta ärlighetens år

■ Genom FN har vi utöver världen bl a haft Barnens år och Internationella kvinnoåret. Är inte tiden inne att vi har ett ÄRLIGHETENS ÅR?

Ska vi som bor i Sverige börja? Det gäller ärlighet på alla områden, pengar, relationer till andra människor etc.

För en tid sedan fick jag en tjänsteförsändelse med ett privatbrev i kuvertet. Jag skrev till avsändaren och gav räkneexempel på hur mycket det kostar staten om bara några tusen statligt anställda använder sig av denna "portofrihet". Men jag berättade också något om vad jag själv fick ställa till rätta när jag tänkte igenom och verkligen accepterade ärlighet som en av normerna för mitt liv.

Ibland får man höra frågan: "Varför ska man vara ärlig när nästan alla andra är oärliga?" Somliga säger också att det är de stora bovarna det gäller. "Det spelar ingen roll vad jag gör."

Men är det sant? Jag är övertygad om att en våg av ärlighet kan sprida sig till alla läger, arbetsgivare, arbetstagare, barn, husmödrar, pensionärer, politiker och studerande. Var och en kan vi besluta oss för att lyssna till vårt SAMVETES RÖST — vårt "FA-CIT".

I tidningsspalterna har man bl a talat om den stora skulden Sverige har till utländska penningutlånare. Skulle den inte krympa om vi ALLA blir helt ärliga, som tex med skatter, sjukskrivning m m eller att ta studie- och andra lån bara när det verkligen behövs?

Inga-Stina Rönnlund

DN 80-12-31

Kulturarv och utveckling

"Dialog kring utveckling" var temat för en nyårskonferens i Panchgani, Indien, asiatiskt centrum för moralisk uppbyggnad. 300 från 25 länder deltog, däribland också representanter för en del av världens urbefolkningar.

"För oss är vårt kulturarv en del av utvecklingen", sade sammen Hans Ragnar Mathiesen från Norge. Han talade om att urbefolkningarna överallt i världen fått offra sitt land, sina traditioner och hela sin existens för utvecklingsplaner. "Utveckling betyder för urbefolkningarna förmågan att överleva, inte som djur, inte hel-

ler som robotar, utan som ansvariga mänskliga varelser med omsorg om varandra. Världens urbefolkningar är kallade att vara en materialistisk världs samvete."

I Australien uppgår urbefolkningen till omkring 200.000 som anses ha bebott kontinenten i 40.000 år. Steve Hagen från Queensland i norra Australien avslöjade att ända in på 1960-talet togs urbefolkningen inte ens med i befolkningsstatistiken. En folkomröstning har nu resulterat i att de fått rösträtt på samma villkor som den vita befolkningen. Reg Blow från Melbourne: "Fast-

än jag fortfarande hatar de vita för vad de gjort mot urbefolkningen, så håller min bitterhet på att flyga bort. Människorna är världens bästa resurs. Om vi inte utvecklar människorna betyder inte mineral och andra resurser någonting alls. För urbefolkningen i Australien måste utvecklingen komma i en takt som passar (och den måste föregås av ingående samråd."

Alkoholmyten

- Vad vill du ha att dricka?
- Har du något alkoholfritt?
- Vadå, kör du?
- Nä.
- Dricker du inte över huvud taget?
- Nä.
- Menar du verkligen allvar?
- Ja.
- Varför då?
- Jag tycker inte jag behöver alkohol.
- Jasså. Äh, jag dricker inte särskilt mycket själv. Men, så här vid festliga tillfällen tycker jag det är trevligt. Men jag har ju inga alkoholproblem alls. Fast min svärfar är alkoholist. Han klarar inte alls spriten. Har sina flaskor gömda i garaget för att inte hans fruga ska se dom, och så hittar han alltid på en förevändning att gå dit stup i ett. Det är synd om honom. Nä, jag högaktar dig som inte dricker.

Den här och liknande konversationer har jag varit med om många gånger. Men ska man i dagens Sverige behöva ha en särskild anledning till att inte dricka?

Alkoholmissbruket, vad kostar

det egentligen oss skattebetalare? Vi behöver inte tänka särskilt långt för att inse vilka enorma summor som är inblandade vid t ex rattfyllerolyckor. Sjukvården belastas mycket hårt. I var tredje trafikolycka är alkohol inblandad.

Vi har över 300 000 registrerade alkoholister i Sverige. Var och en av dem representerar en personlig tragedi för individen och familjen. Socialassistenter runt om i landet får ta all tid i anspråk för att hjälpa. Psykivården belamras med patienter med akuta avvänjningsbehov, ofta efter ett anfall av delirium tremens. Många dör i förtid med slutkörde kroppar. Och hur stor del av våra våldsbrott tar sin inspiration i en styrketår?

Men låter vi verkligen dessa fakta mana oss till en alternativ livsstil? Vågar vi dra parallellen mellan samhällets behov och våra egna liv? Är inte en sådan koppling för dig och mig ännu angelägnare än de sparpaket regering och opposition kan komma fram med?

Men det sitter hårt inne. I de flestas umgängesliv är alkoholen den minst ifrågasatta beståndsdel. Den populära myten att alkohol behövs om man

ska kunna få lite stämning om och om igen.

Vi måste skapa en folkopinion, så att det inte bara blir ett kuriosum att inte dricka. Det är faktiskt ett reellt alternativ för landets framtid. Behövs det någon mer anledning?

L R

I grund och botten finns bara ett hederligt argument mot ett frivilligt alkoholfritt år; Jag har inte lust (Harry Schein i Expr 23/9). Allt annat är svepskål. Men sådana finns det gott om när det gäller alkohol.
PER GAHRTON

DN 27/9-80

Ny Värld nr 2

beräknas utkomma i mitten av april. Som huvudtema tänker vi oss "Afrika och vi". Förutom ett par artiklar från afrikansk horisont planerar vi en eller annan intervju med afrikaner i Sverige. Vad kan vi lära oss av afrikanernas synsätt?

Vi välkomnar gärna synpunkter och förslag från läsarna för detta nummer, liksom i fortsättningen. Material måste vara redaktionen tillhanda senast 13 mars.

Red.



Ny Värld, organ för Stiftelsen för Moralisk uppbyggnad, utkommer med 6 nummer per år. **Utgivare:** Idé och Kultur, Sveavägen 34, 6 tr, 111 34 Stockholm. Tel. 08/10 34 56. **Prenumerationspris** per kalenderår: Sverige och Finland Skr 35:—, postgiro 70 98 70-0, Idé och Kultur, Stockholm. **Lösnummerpris:** Skr 3:50. **Ansv. utgiv.:** Lennart Sjögren. **I redaktionen:** Håkan Ahlman, Gunlög Fur, Bror och Gerd Jonzon, Nils-Erik och Ann-Kristin Särnbrink. **Produktion:** Lars Rengfelt. **Distribution:** Alf Söderlund. ISSN 0347-2272. Schmidts Boktryckeri AB, Helsingborg 1981.